

Roermond stad voor iedereen

Alzheimer Centrum Limburg
Alzheimer Midden Limburg
Hulp bij Dementie
Gemeente Roermond
www.dementievriendelijkroermond.nl
November 2016

I Inleiding

In september 2015 is tijdens een werkconferentie de aftrap gegeven van Dementievriendelijk Roermond. **Het belangrijkste doel van dementievriendelijke gemeente Roermond is ervoor te zorgen dat mensen met dementie zo lang mogelijk kunnen participeren in de samenleving.** In een dementievriendelijke gemeente kunnen mensen goed omgaan met mensen met dementie en hun mantelzorgers. Er is volop plaats voor mensen die “anders” zijn. Het gaat daarbij om een open houding tegenover mensen met dementie en hun naasten en het bevorderen van integratie van mensen vanuit de gehele samenleving. Waarin ze iets mogen vergeten. Waarin ze thuis gebracht worden als ze verdwalen. Waarin ze zo lang mogelijk aan het verenigingsleven kunnen deelnemen. Waarin ze zo lang mogelijk meedoen.

De beweging dementievriendelijk Roermond maakt deel uit van de transformatieopgave gericht op een participatiesamenleving, een samenleving waarin iedereen meedoet naar vermogen. Roermond wil een stad zijn voor iedereen.

Gemeente Roermond heeft in haar streven naar een dementievriendelijk Roermond, een stad waar iedereen meedoet, de volgende **subdoelen** geformuleerd:

- Het doorbreken van het taboe rondom dementie;
- Het geven van een stem aan mensen met dementie;
- Het bevorderen van deskundigheid voor (vroeg)signalering van dementie en het omgaan met dementie;
- Het organiseren van ontmoetingen tussen mensen met dementie en hun mantelzorgers en overige burgers in eigen wijk/dorp of leden van verenigingen;
- Het bevorderen van de actieve participatie van mensen met dementie in de samenleving.
- Het organiseren van vervangende zorg (respijt) voor mantelzorgers;
- Het bevorderen van de vrijwilligersinzet in de gemeente.

Met de uitvoering van deze acties worden de volgende resultaten beoogd:

- Toename van het aantal burgers, vrijwilligers en professionals dat basiskennis heeft over dementie en het omgaan met mensen met dementie
- Realisatie van concrete acties door actieve burgers, professionals en maatschappelijke organisaties in samenspraak met mensen met dementie en mantelzorgers

Deze notitie gaat in op de vraag hoe de acties in 2017 en volgende jaren geborgd en geïmplementeerd kunnen worden.

II Huidige situatie/achtergrond

1. In Roermond is met de werkconferentie in 2015 een sterke start gemaakt met acties vanuit de samenleving. Belangrijk accent ligt op publieksinformatie en publieksvoorlichting. De werkgroep publieksinformatie heeft inmiddels aan veel organisaties voorlichting gegeven o.a. aan chauffeurs van Veolia en van Taxi Schreurs, Horecamedewerkers Cox en Co, Detailhandel medewerkers Albert Heyn en Kepels Winkelke, vrijwilligers Paradijs en Ziekenhuis, seniorenvereniging Boukoul, Rotary-club, medewerkers Stadstoezicht en fietsenstallingen. Enkele organisaties hebben het predikaat “samen dementievriendelijk” ontvangen. Inmiddels zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met het landelijke initiatief Samen Dementievriendelijk. In januari vindt een train de trainer bijeenkomst plaats voor vrijwilligers om ook te kunnen werken volgens de landelijke richtlijnen.

In 2017 is het streven om de publieksvoorlichting verder uit te breiden naar andere organisaties in Roermond en om terug te gaan naar de organisaties waar voorlichtingen gegeven zijn. Wat is het effect van de voorlichtingen, welke vervolgstappen kunnen er nog gezet worden en wil men het predikaat Samen dementievriendelijk verkrijgen?

2. De werkgroep “wonen en verkeer” heeft onderzoek gedaan naar knelpunten in het verkeer en deze besproken met de verantwoordelijke beleidsmedewerkers en het gehandicaptenplatform. Het Gehandicaptenplatform heeft in de breedte aandacht voor toegankelijkheid van voorzieningen waaronder ook voor mensen met dementie. Rondom wonen wordt door Wonen Limburg onderzocht welke aanpassingen aan woningen gedaan moeten worden om dementievriendelijk te zijn. Verder is deze werkgroep bezig geweest om de problematiek van afval scheiden voor senioren aan te pakken door een informatiebijeenkomst te organiseren.
3. De werkgroep “dementie en mantelzorg” heeft in 2016 een tweetal bijeenkomsten georganiseerd voor mantelzorgers en geïnteresseerden. Daarnaast zijn knelpunten besproken en onder de aandacht gebracht van de verantwoordelijke organisaties. Er is contact gelegd met het Steunpunt Mantelzorg Roermond over de behoefte aan assertiviteitstraining voor mantelzorgers. Dit wordt opgepakt in het kader van het mantelzorgbeleid.
4. In het projectplan 2016 wordt aangegeven dat er in 2016 een voorstel moet komen over hoe dementievriendelijk Roermond in te bedden in bestaande structuren. Het voorstel wordt in dit document uitgewerkt en is een gezamenlijk document van de samenwerkende organisaties in de stuurgroep Alzheimer Midden Limburg, Alzheimer Centrum Limburg, Hulp bij Dementie en gemeente Roermond.
5. De stuurgroep vervult vooral de rol van klankbord voor de projectleider. De samenwerkingspartners, die vertegenwoordigd zijn in de stuurgroep willen in de toekomst nog meer gebruik maken van elkaars deskundigheid en expertise, onder andere door informatie actief te delen en door samen activiteiten vorm te geven.
6. Gemeente Roermond gaat in 2017 als partner deelnemen aan het Euregionaal project EU Prevent; dit is een driejarig project gericht op een seniorvriendelijke gemeente dat begin 2017 van start gaat.

III. VISIE

De Sociale Benadering Dementie en dementievriendelijk Roermond

De visie van Dementievriendelijk Roermond sluit o.a. aan bij de Sociale Benadering Dementie die is ontwikkeld door Anne-Mei The, onderzoeker en bijzonder hoogleraar Langdurige Zorg en Dementie. De Sociale Benadering Dementie (SBD) maakt niet alleen duidelijk hoe we als samenleving moeten kijken naar dementie, maar ook hoe de aandacht moet worden verdeeld tussen het zoeken naar medische oplossingen voor dementie, het omgaan met de gevolgen en vooral het dagelijkse leven met dementie. Voor de mensen die het betreft is de grootste opgave bij dementie het iedere dag opnieuw (leren) leven met dementie. Dit is een uitdaging voor de persoon met dementie zelf, voor de naasten en voor de professional. Ook voor de samenleving als geheel ligt er de opgave om dementie anders te bekijken. De Sociale Benadering is een hoopvolle benadering, omdat het licht werpt op tot nu toe onontgonnen gebieden, met meer en andere ondersteuningsmogelijkheden en soms oplossingen dan we wellicht beseffen.

De Sociale Benadering Dementie gaat uit van het perspectief van mensen met dementie en naasten in hun dagelijkse leven. Dit wordt allereerst beïnvloed door de dementie als medische aandoening zelf. Deze is ingrijpend en is beperkend. Maar juist in het dagelijkse leven gaat het om meer. Namelijk

om hoe je met de ziekte omgaat, hoe je je ertoe verhoudt. De relatie met de omgeving (naasten, vrienden, samenleving en de mogelijkheden daarin te participeren, deel uit te blijven maken van de omgeving) verandert, vanuit de zieke medemens zelf, maar ook vanuit de naasten. Ook zij moeten zich ertoe gaan verhouden, met alle fysieke, emotionele, mentale en sociale vragen van dien. Daarmee zijn de drie domeinen van de Sociale Benadering benoemd.

Met andere woorden, de kwaliteit van leven van mensen met dementie (en hun naasten) wordt bepaald door een voortdurende wisselwerking tussen:

1. 'Er verandert iets in mij (of: mijn naaste)' ofwel het breindefect, de ziekte, **het medische domein**;
2. 'Hoe ga ik met die veranderingen om?' ofwel coping adaptatie, **het psychologisch domein**;
3. 'De impact van die veranderingen op de sociale relaties' ofwel **het sociale domein**.

De wisselwerking tussen deze drie domeinen noemen we de Sociale Benadering Dementie. Alle drie domeinen hebben bovendien te maken met het gegeven dat de ziekte zich progressief, maar per persoon in verschillende gradaties aandient.

Uit :Sociale Benadering Dementie Anne-Mei The i.s.m. Liz Cramer, Roelof Jonkers en Margje Mahler

De eerste 2 domeinen behoren tot de formele zorg en ondersteuning en zijn het meest urgent. Deze 2 domeinen maken geen onderdeel uit van de acties Dementievriendelijk Roermond, maar zijn wel een belangrijk voorwaarde c.q. basis. Daarnaast is er een wisselwerking tussen de domeinen, die elkaar op onderdelen beïnvloeden. Mensen, die langer kunnen blijven deelnemen aan een sociale activiteit b.v. een vereniging zullen b.v. minder snel gebruik maken van een dagbesteding.

IV. Goede ondersteuning en zorg op maat voor mensen met dementie en mantelzorgers en een dementievriendelijke omgeving

Goede ondersteuning en zorg bij dementie

De basis van een dementievriendelijk gemeente vormt goede basiszorg en ondersteuning op maat voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Dit is een belangrijk doel van de ketenzorg Hulp bij Dementie. Ook de gemeente speelt hierin een rol als het gaat om het voorzieningenniveau en de toegang tot Wmo voorzieningen.

Daarnaast spelen zorginstellingen een rol, die zorg bieden aan mensen die nog thuis wonen of in een zorginstelling verblijven. Financiering vindt plaats vanuit de Wmo, zorgverzekeraar of WLZ.

Belangrijke vragen hierbij zijn:

- Is de ketenzorg in Roermond voor mensen met dementie en hun mantelzorgers goed geregeld?
- Is het voorzieningenniveau toereikend en kwalitatief goed?

Op dit moment (vierde kwartaal 2016) vindt een inventarisatie plaats om de huidige zorg en ondersteuning en evt. knelpunten in beeld te brengen. Dit wordt bij deelname aan EU prevent in 2017 aangevuld met informatie die naar voren komt uit het onderzoek dat plaatsvindt door Alzheimer Centrum Limburg.

Het accent in dit netwerk ligt op:

- goede zorg en ondersteuning voor mensen met dementie en hun mantelzorger;
- zorg en ondersteuning die aansluit bij de behoeften en ondersteunend is aan de eigen mogelijkheden, waarbij de inwoner met dementie en de mantelzorger de regie heeft.

De omgeving van mensen met dementie en hun mantelzorgers

Dementievriendelijk Roermond streeft ook naar een dementievriendelijke omgeving, die eraan bijdraagt dat mensen met dementie zo lang mogelijk kunnen blijven meedoen aan de samenleving. Het accent ligt hierbij op het geven van publieksvoorlichting aan de omgeving waar de mens met dementie (kortdurende) relaties mee aangaat.

Doel van deze voorlichtingen is:

1. Uitleg over de ziekte dementie
2. Hoe kun je het herkennen?
3. Hoe ga je er mee om?
4. Wat kun jij doen om het de mens met dementie makkelijker te maken?

De informatie is ook bedoeld om het taboe rond dementie te doorbreken.

Signalen uit deze publieksvoorlichtingen kunnen aanleiding geven tot concrete vervolgstappen of acties die in aanbevelingen gepresenteerd worden bij bedrijven instellingen of de gemeente.

Het is vervolgens aan hen om te bepalen of ze deze aanbevelingen oppakken.

De huidige werkgroepen zijn een statisch gegeven. In de toekomst zouden werkgroepen kunnen opereren rondom een thema, onder de vlag van dementievriendelijk Roermond. Bijvoorbeeld rondom de verkeerssituatie of het afval inzamelen. Een werkgroep zou geen doel op zich zelf moeten zijn. Daarnaast kunnen vanuit de participanten in het netwerk concrete ideeën en acties ontstaan en uitgewerkt worden.

De omgeving is grofweg onder te verdelen in:

1. Woonomgeving
2. Openbaar vervoer/taxi
3. Vereniging en vrije tijd
4. Familie, vrienden/kennissen
5. Winkels/horeca/openbare gelegenheden
6. Openbare orde

Het accent ligt in dit netwerk op bewustwording en het activeren van de omgeving met de vraag: wat doe jij?

Op basis van de ervaringen van afgelopen jaar is het een logische vervolgstap om partijen in Roermond rondom dementie met elkaar te verbinden en het netwerk dementievriendelijke gemeente Roermond te vormen. Dit netwerk blijft zich de komende jaren inzetten om de dementievriendelijke beweging van de afgelopen jaren te borgen voor de toekomst gericht op:

- goede ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun omgeving;
- een dementievriendelijke omgeving c.q. gemeenschap.

V. Roermond stad voor iedereen

De beweging dementievriendelijk Roermond maakt deel uit van de transformatieopgave gericht op een participatiesamenleving, een samenleving waarin iedereen meedoet naar vermogen. De beweging staat dan ook niet los van andere bewegingen in Roermond en sluit aan bij meerdere beleidsterreinen waaronder het mantelzorgbeleid, het Wmo beleid en het gezondheidsbeleid. Ook maakt het onderdeel uit van het streven naar een inclusieve samenleving conform het VN verdrag voor rechten van mensen met een beperking.

Signalen vanuit Dementievriendelijk Roermond m.b.t. versterking van mantelzorgers worden opgepakt binnen het mantelzorgbeleid. Door de huidige zorg en ondersteuning in beeld te brengen incl. de ervaren knelpunten worden verbeteracties geformuleerd. Aandacht gaat o.a. uit naar vereenvoudiging van het proces m.b.t. aanvraag Wmo voorzieningen en de samenwerking van Wmo medewerker met casemanager dementie.

Al eerder is aangegeven dat er ook verbinding is met de algehele toegankelijkheid van voorzieningen waar ook het gehandicaptenplatform aandacht aan geeft.

Roermond neemt daarnaast in 2017 als partner deel aan EU prevent; een euregionaal project in samenwerking met ACL en andere gemeenten in de regio. Het doel van het project is het tot stand brengen van een seniorenvriendelijke gemeente. Hiermee worden de acties verbreed naar een seniorvriendelijke samenleving. Deelname aan dit euregionale project samen met andere gemeentes in Limburg, België en Duitsland maakt het mogelijk om op een breder niveau kennis uit te wisselen en concreet aanbevelingen te krijgen van Alzheimer Centrum Limburg waar Roermond staat en op welke terreinen verbeteracties nodig en mogelijk zijn.

De beweging Dementievriendelijk Roermond is een dynamisch proces en is onlosmakelijk verbonden met het brede terrein van gezondheid, zorg en welzijn. Op dit terrein zijn tal van ontwikkelingen gaande. Zo wordt o.a. op het gebied van gezondheid in Roermond een nieuw gezondheidsbeleid opgesteld in samenwerking met direct betrokkenen. Voor de beweging Dementievriendelijk Roermond betekenen deze ontwikkelingen dat er vooralsnog niet gekozen is voor een meerjarenaanpak om flexibel in te kunnen spelen op genoemde ontwikkelingen en acties in samenhang te laten plaatsvinden.

Voor 2017 worden een aantal concrete actiepunten geformuleerd. Eind 2017 vindt evaluatie plaats en worden vervolgstappen bepaald.

Actiepunten voor 2017 zijn:

- in het najaar 2016 vindt een inventarisatie plaats naar de stand van zaken zorg en ondersteuning bij dementie en gesignaleerde knelpunten;
- deelname aan EU prevent; in 2017 betekent dat een assesment plaatsvindt uitgevoerd door Alzheimer Centrum Limburg waar Roermond nu staat m.b.t. het voorkomen van en zorg voor mensen met beginnende dementie en depressie bij ouderen, incl. de ondersteuning van (potentiele) mantelzorgers;
- op basis van deze inventarisaties het benoemen en aanjagen van verbeterpunten;
- versterken mantelzorgers van mensen met dementie door het signaleren van behoeften, de drempel naar zorg en ondersteuning te verlagen en het verbinden van initiatieven en activiteiten in Roermond;
- verder uitbreiden publieksvoorlichting en trainingen Samen dementievriendelijk;
- het stimuleren van betrokken organisaties tot acties, initiatieven gericht op participatie mensen met dementie en versterking mantelzorgers;

- publieksactie rond Wereldalzheimerdag (21 september) in afstemming met Alzheimer Midden Limburg/Alzheimer café;
- opstellen vervolgaanpak 2018 en verder.

VI. Hoe organiseren we dit?

Een stad waar iedereen meedoet realiseren we samen; gemeente Roermond samen met inwoners, mantelzorgers, professionals en organisaties. Ook in 2017 gaat specifiek aandacht uit naar mensen met dementie en hun mantelzorgers. Dat doen we door netwerken te organiseren.

Dementievriendelijk Roermond bestaat uit 2 netwerken:

1. netwerk ondersteuning en zorg bij dementie
2. netwerk dementievriendelijke omgeving

1. Netwerk Ondersteuning en Zorg bij Dementie

Het netwerk ondersteuning en zorg bij dementie bestaat uit partners, die te maken hebben met de zorg en ondersteuning voor mensen met dementie en hun mantelzorgers, zowel in de uitvoering als beleidsmatig.

Belangrijk is om hierbij aan te sluiten bij bestaande netwerkstructuren zoals Hulp bij dementie. Ook de wmo/zorgteams vervullen hierin een rol.

2. Netwerk Dementievriendelijke omgeving

In dit netwerk zitten vertegenwoordigers van de verschillende sectoren zoals hierboven geschetst (horeca, wonen, openbare orde etc.). Hiertoe worden mensen gezocht die zich intrinsiek betrokken voelen en zich willen inzetten om concrete acties te ondernemen of hun netwerk aan te spreken. Elke organisatie in het netwerk kan een bijdrage leveren. Ideeën en acties ontstaan in het netwerk en worden uitgevoerd door een of meerdere partijen in het netwerk. Alle partijen verbinden zich door het ondertekenen van een intentieverklaring. Voorzitter van dit netwerk is de verantwoordelijk portefeuillehouder.

Samenhang

De relatie tussen het Netwerk Ondersteuning en Zorg bij Dementie en Netwerk Dementievriendelijke omgeving wordt geborgd door deelname van de beleidsmedewerker in beide netwerken en te maken afspraken m.b.t. uitwisseling van informatie en samenwerking. De samenwerkingspartners Hulp bij Dementie, Alzheimer Midden Limburg, Alzheimer Centrum Limburg en Gemeente Roermond bewaken de voortgang van deze aanpak. Evaluatie vindt plaats in het najaar 2017, waarna evt. bijstelling plaatsvindt.

Dementievriendelijk Roermond

